

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського

До 65-річчя Великої Перемоги

Письменники Сумщини у Великій Вітчизняній війні

Біобібліографічний довідник

Суми 2010

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського

До 65-річчя Великої Перемоги

***Письменники Сумщини у
Великій Вітчизняній війні***

Біобібліографічний довідник

Суми 2010

ББК 91.9:83

П 35

Письменники Сумщини у Великій Вітчизняній війні : біобібліографічний довідник для учнів 5-9 кл. Підготовлений до 65-річчя Великої Перемоги над фашистською Німеччиною. Довідник є доповненим виданням / ОКЗ "Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського"; уклад. Т. І. Бурятова. – Суми, 2010. - 24 с.

65 років відділяють нас від останніх залпів Великої Вітчизняної війни. І з кожним роком все повніше розкривається велич подвигу народу, який піднявся на священну війну проти фашизму. В жорстоких битвах з ворогом воїни, проявляючи полум'яний патріотизм, непохитну волю, виняткову стійкість і самовідданість, здійснили подвиги, рівних яким не знала історія.

Серед тих воїнів були і наші земляки-літератори: письменники, поети, журналісти.

Як багато значило слово поета на війні. Воно закликала до бою, будило до рішучої боротьби, надавало віри в перемогу.

Олекса Ющенко в 1943 році писав:

***Викарбовуємо пісні серцями,
Кров'ю викарбовуємо слова,
Щоб добірним зерном, пагінцями
Наша правда проросла жива.***

***Як його жадають, ловлять друзі
І на пам'ять у серця беруть.
То ж воно - смертельний ворог тузі,
То ж із ним - у битвах легша путь.***

***Як його жадають ловлять всюди,
Як вслухається окрадена земля:
Слухайте, нескоренії люди,
Україна промовля!***

Цей біобібліографічний довідник знайомить юних користувачів з бойовими біографіями письменників-фронтовиків, які народились на Сумській землі, або тривалий час жили і працювали тут.

Зіновій Біленко

Зіновій Якович Біленко народився 21 грудня 1909 р. в м. Ромнах на Сумщині.

Учасник війни з 1943 р. Починав у званні техника-інтенданта 1-го рангу, закінчив гвардії молодшим лейтенантом.

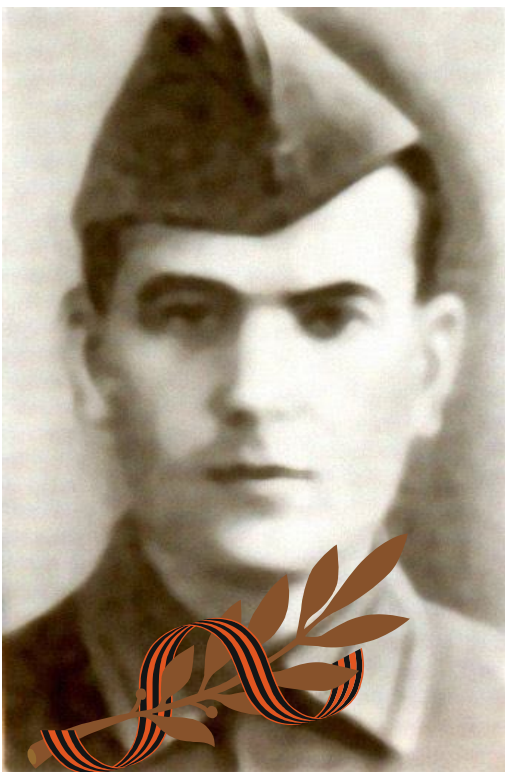
Командував взводом хімзахисту 10-го гвардійського корпусу 4-ї танкової армії. Виконував також роль перекладача. Брав участь у визволенні Польщі, Праги, у форсуванні Одеру, Нейсе, Шпрее, штурмі Берліна.

Нагороджений медалями "За бойові заслуги", "За взяття Берліна", "За визволення Праги", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр. та ін.

На фронті писав вірші, пісні, гуморески, частівки, які друкувались в армійській та корпусній газетах.

Концертні бригади 1-го Українського фронту виконували його пісні.

Помер 3. Біленко 26 червня 1979 року.

Дмитро Білоус

Дмитро Григорович Білоус народився 24 квітня 1920 року в с. Курманах Недригайлівського району Сумської області.

Учасник війни з червня 1941 р. Починав рядовим політбійцем.

Перебував у діючій армії в складі 789-го - полку 224-ї дивізії Південно-Західного фронту. Брав участь в обороні Києва. Був поранений у районі с. Ковалі.

Нагороджений медалями "За відвагу", "За оборону Києва", "Партизанові Вітчизняної війни" 1-го ступеня, "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.", "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.", "За трудову доблесть" (двома), болгарським орденом Кирила і Мефодія 1-го ступеня.

У роки війни виступав із сатиричними віршами, памфлетами, статтями й перекладами на радіостанціях "Радянська Україна" та "Партизанка", що вели мовлення для партизанів та населення тимчасово окупованої території України. Друкувався в журналі "Перець" і додатку до нього під назвою "Перечниця".

Окремими виданнями виходили сатиричні плакати "Догрався" (1944); сатирична книжечка-метелик "Військо Красне німця креше, аж гуде" (разом з Остапом Вишнею). Враження воєнних років відтворені в книжках "Осколочним!" (1948), "Сатиричне і ліричне" (1961), поемах "Чарівний гай" (1975), "Веселий Кут" (1979) та "Дві горлиці" (1979).

Д. Білоус за переклади з болгарської поезії був удостоєний премії ім. М. Рильського (1976).

Помер 13 жовтня 2004 р.

Петро Вершигора

Петро Петрович Вершигора народився 16 травня 1905 р. в с. Северинівці Коменського району Молдавської РСР.

На фронті з перших днів війни. Був кореспондентом газети "Красная звезда", згодом - працівник розвідувального управління Брянського фронту. З осені 1942 р. - заступник командира по розвідці в партизанському з'єднанні С. Ковпака і С. Руднева. Учасник славетного Карпатського рейду. В грудні 1944 р. після поранення С. Ковпака став командиром з'єднання.

П. Вершигора - Герой Радянського Союзу, нагороджений орденами Леніна (двома), Червоного Прапора, медалями "Партизану Вітчизняної війни" 1-го ступеня, "За перемогу над Німеччиною у Великій вітчизняній війні 1941-1945 рр."

Пережите на війні відтворено в удостоєному Державної премії СРСР романі "Люди з чистою совістю", книгах "Рейд на Сані Віслу" (1959), "Невыдуманые приключения" (1961), "Партизанські рейди" (1962).

П. Вершигора помер 27 жовтня 1963 р.

Віталій Виноградський

Віталій Михайлович Виноградський народився 24 жовтня 1925 р. в м. Лебедині на Сумщині.

Учасник війни з грудня 1942 р. Починав рядовим, закінчив молодшим лейтенантом.

Служив мінометником у батареї мінометів 76-го полку 27-ї гвардійської стрілецької дивізії. В 1944 р. після навчання на курсах молодших лейтенантів став командиром взводу, а згодом роти 21-го стрілецького полку 180-ї стрілецької дивізії (3-й Український фронт).

Брав участь у визволенні багатьох міст України, у взятті Будапешта й Відня. Двічі був тяжко поранений.

Нагороджений орденами Вітчизняної війни, Трудового Червоного Прапора, медалями "За взяття Будапешта", "За взяття Відня", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр."

У роки війни дописував до дивізійних і армійських газет. Враження і події воєнної пори відбилися в повісті "Глибинні шляхи" (1966).

Платон Воронько

Платон Микитович Воронько народився 1 грудня 1913 р. в с. Чернеччині Охтирського району Сумської області.

Учасник війни з перших днів. Починав молодшим лейтенантом, закінчив - капітаном.

На фронт пішов з Московського літературного інституту. Воронько був помічником командира взводу винищувального батальйону. З серпня 1941 - інструктор підривної справи в мінерно-диверсійній школі, яка готувала мінерів-диверсантів для партизанських загонів. В школі пробув до травня 1943 р. Ходив у тил, стрибав з парашутом. 6 травня 1943 р. вилетів у з'єднання С. А. Ковпака за Дніпро, де прийняв командування групою мінерів і пройшов від Білорусії до Карпат. Згодом був призначений начальником штабу.

В жовтні 1943 р. до ковпаківців приєднався Олевський партизанський загін, командиром якого став П. Воронько. В січні 1944 р. під час Варшавського рейду був тяжко поранений.

Після тривалого перебування в госпіталі влітку 1944 р. на Всесвітньому антифашистському радіомітингу в Москві виступав від партизанів України.

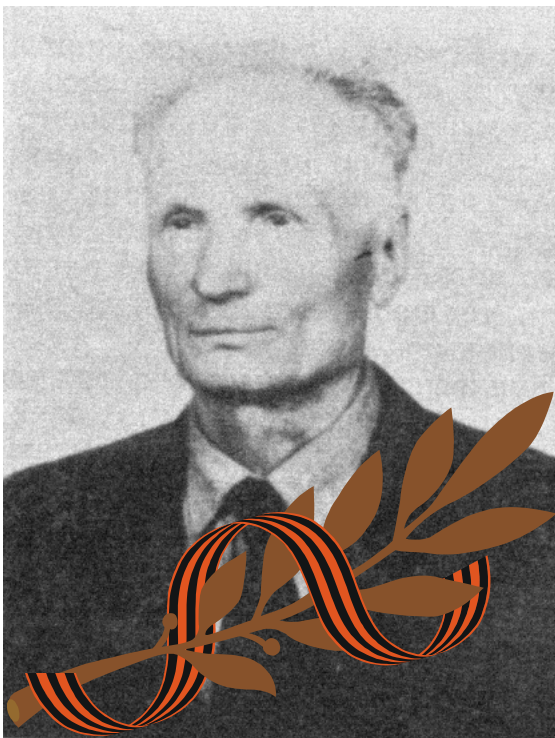
Нагороджений багатьма бойовими нагородами в тому числі польськими та болгарськими.

Перебуваючи в партизанському з'єднанні П. Воронько писав пісні на відомі російські і українські мелодії. В 1944 р. вони ввійшли до його першої збірки "Карпатський рейд". Пізніше поет створив чимало поем і віршів. "З Німеччини в Чернеччину", "Ярославна", "Безсмертя", "Я той, що греблі рвав" та ін.

Перу поета належать понад 50 збірок поезій. Через усю його творчість проходить тема Великої Вітчизняної війни.

***Я той, що греблі рвав.
Я не сидів у скелі,
Коли дуби валились вікові.
У партизанській лісовій оселі
На пережовклій стоптаній траві
Лежав, покритий листям пурпуровим
І кров текла по краплі крізь бинти.***

П. Воронько - лауреат Державної премії СРСР (1950), Державної премії Української РСР ім. Т. Шевченка (1972) і літературних премій - Республіканської комсомольської ім. М. Островського (1960) та ім. Лесі Українки (1976).

Петро Гришко

Петро Остапович Гришко народився 2 січня 1925 р. в с. Соснівка Конотопського району на Сумщині

З 1943 по 1948 роки служив у Радянській Армії. Брав участь у боях за визволення Білорусії, визволяв Варшаву та Берлін.

Працював по війні вчителем. Гуморески почав писати в шістдесятих роках. Друкувався у "Перці", "Україні", "Прапорі", "Літературній Україні", "Сільських вістях", у колективних збірках "Ясні усмішки", "Вусаті діти", "Веселий ярмарок", літературному альманасі "Слобожанщина". Окремими виданнями вийшли збірки "Квач і скрипка" (1980), "Рябко в заступниках" (1992), "Гаманець під слідством" (1994).

Член Національної Спілки письменників України з 1999 року.

Микола Данько

Микола Михайлович Данько народився 24 травня 1926 року в с. Славгород Краснопільського району на Сумщині. Закінчив сім класів середньої школи, а далі навчання обірвала війна. У 1943 році евакуювався в Курську область, був "сином" ударної військової частини. Захворів, а після одужання завербувався на відбудови Сталінграда. Влітку 1944 р. призваний до лав армії. Брав участь у визволенні Будапешта, Відня, Нітри. Після війни служив у Красноярську, потім був курсантом Конотопського

училища винищувальної і штурмової авіації. Служив на Сахаліні. Після закінчення Львівського університету ім. І. Франка здобув фах журналіста, працював на різних посадах у редакціях газет і журналів. Друкувався в усіх художньо-публіцистичних журналах України - виступав з віршами, оповіданнями, гуморесками, пародіями, рецензіями, перекладами з польської, болгарської, російської та удмуртської мов.

Окремими виданнями вийшли збірки "Зоряне вікно" (1965), "Червоне соло" (1967), "Й сонця прихилив би..!" (1991). За збірку "Червоне соло" був звинувачений в буржуазному націоналізмі. Член Національної СП України з 1993 року. Помер 14 лютого 1993 року.

Іван Дорошенко

Іван Іванович Дорошенко народився 5 березня 1924 р. в с. Собичевому Шосткінського району Сумської області.

Учасник війни з 1942 р. Починав рядовим, закінчив заступником командира партизанського загону по розвідці.

Перебував у партизанському з'єднанні генерал-майора Сабурова. Брав участь у боях на території України, Білорусії та Словаччини. Нагороджений орденами Червоної Зірки (двома), Вітчизняної війни 1-го ступеня, "Знак пошани", медалями "Партизану Вітчизняної війни", знаком "Чехословацький партизан".

Враження воєнних років відтворив в партизанських нотатках "Здрастуй судруг" (1959), в циклі нарисів "В горах Словаччини" (1961), "Слава Родины" (1961) та в окремих нарисах і статтях, що друкувалися в журналах та збірниках.

Микола Дятленко

Микола Дмитрович Дятленко народився 26 листопада 1914 р. в с. Куличці Лебединського району Сумської області.

На війні з 1941 р. Починав рядовим, закінчив майором.

У діючій армії був літпрацівником газети Політуправління Південно-Західного фронту для німецьких солдат "Зольдатен варгайт" ("Солдатська правда"), ст. інструктором політуправлінь

Південно-Західного, Сталінградського, Донського, Центрального,

1-го Білоруського фронтів по роботі серед військ і населення противника.

Брав участь в обороні Києва та Сталінграда, у визволенні Мінська. Був поранений. Нагороджений орденами та медалями за

бойові заслуги. Про пережите на війні розповів у спогадах, опублікованих у збірках "Битва за Сталінград" (1969), "Октябрьские страницы" (1971), "Один день войны" (1974) та періодиці.

Іван Іванченко

Іван Семенович Іванченко народився 22 липня 1902 р. в м. Кролевці Сумської області. На війні з вересня 1943 р. Був рядовим. Брав участь у боях за визволення України. Тяжко контужений при форсуванні Дніпра.

Враження воєнної пори відбилися у віршах, піснях і думах, на які сам складав мелодії. Друкувався в газетах, журналах, збірнику "Народні співці Радянської України" (1955).

Павло Ключина

Павло Юхимович Ключина (Ключник) народився 8 вересня 1914 р. в с. Великому Самборі Конотопського району Сумської області.

На війні - з серпня 1941 по січень 1943 р. Був рядовим, командував відділенням у 124-у гвардійському стрілецькому полку на Південно-Західному фронті. В січні 1943 р. поранений, тяжко обморожений. Після тривалого лікування в госпіталі демобілізований.

Нагороджений багатьма медалями. В роки війни П. Ключина друкувався на сторінках Сумської обласної газети та Дубов'язівської районної. Помер 2 червня 1972 р.

Олексій Кустенко

Олексій Михайлович Кустенко народився 23 лютого 1913 р. в с. Роменці на Чернігівщині.

Працював по закінченні семирічки на Донбасі, згодом закінчив педагогічний інститут.

За участь у війні мав урядові нагороди, був поранений. У 1945 році демобілізувався. Працював на терені освіти.

Почав публікуватись в 1940 році. Писав російською і українською мовами. Довгий час жив у Сумах. Член Національної СП

України з 1988 року. Помер 10 грудня 1993 року.

Віктор Лазня

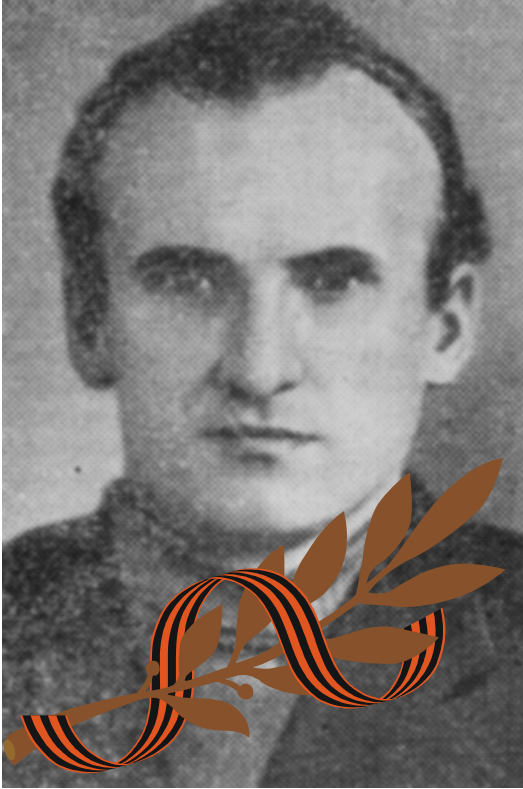
Віктор Опанасович Лазня народився 19 квітня 1918 р. в с. Іванівні Великописарівського району на Сумщині.

У діючій армії з 1943 р. до закінчення війни. Військове звання - майор.

Був офіцером штабу Воронежського, згодом 1-го Українського фронту. Учасник боїв на Курській дузі.

Нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями "За бойові заслуги", "За взяття Берліна", "За взяття Відня", "За визволення

Праги", "За перемогу над Німеччиною" та ін.

Юрій Лисенко

Юрій Макарович Лисенко народився 24 грудня 1925 р. в с. В'язінці Глухівського району на Сумщині.

На війні з 1943 р.

Служив мінометником у складі 149-ї стрілецької дивізії на 3-му, а потім 1-му Українських фронтах. У бою під Коростенем був поранений. Після госпіталю - в 6-й стрілецькій дивізії 13-ї армії 1-го Українського фронту - розвідником.

Брав участь у боях під Бродами, на Віслянському й Одеському плацдармах. Під час наступу 13-ї армії на Берлін був поранений удруге і після лікування демобілізований як інвалід в 1945 р.

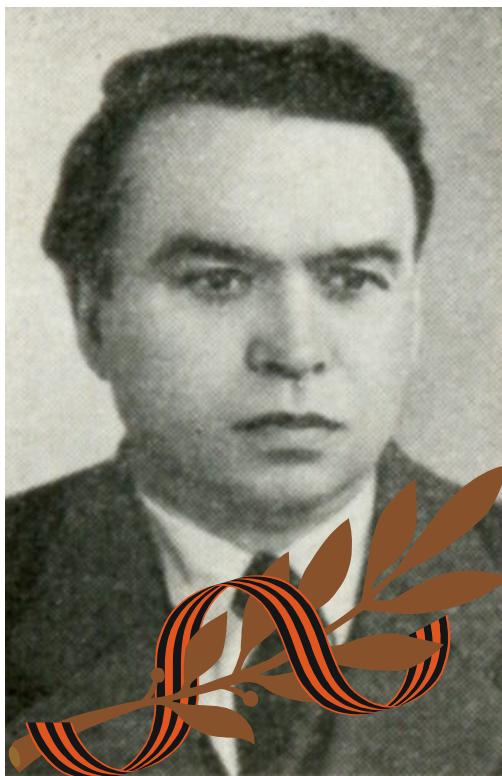
Нагороджений бойовими медалями.

Леонід Новиченко

Леонід Миколайович Новиченко народився 31 березня 1914 року в селі Русанівці Л.-Долинського району на Сумщині. В 1932 році закінчив Гадяцький педтехнікум, працював у районній газеті. 1934 р. поступив на філфак Київського університету. Закінчив 1939 році. Після закінчення навчався в аспірантурі. Під час Великої Вітчизняної війни працював у редакції газети "Радянська Україна", яка видавалася у прифронтовій зоні. З 1943 року працював редактором газет. В післявоєнні роки працює в Інституті літератури ім. Т.Г. Шевченка АН України. Автор більше двадцяти книг з

критики і літературознавства.

Григорій Нудьга

Григорій Антонович Нудьга народився 21 січня 1913 р. в с. Артюхівці Роменського району Сумської області.

Учасник війни від перших її днів по червень 1944 р. Починав і закінчив службу в званні молодшого лейтенанта.

Був командиром взводу 95-го окремого батальйону забезпечення на Південному фронті. Влітку 1944 р. в одному з боїв попав у полон, де перебував до визволення Радянською Армією. Нагороджений медаллю "За перемогу над Німеччиною у Великій

Вітчизняній війні 1941-1945 рр."

Павло Охріменко

Павло Павлович Охріменко народився 16 липня 1919 р. в с. Солониця Лубенського району на Полтавщині. Закінчив філологічний факультет Київського університету в 1944 році.

Учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений медалями. З 1972 року до останніх днів завідував кафедрою зарубіжної літератури Сумського педінституту, захистив докторську дисертацію, професор. Заслужений

працівник освіти України, в 1993 - обраний академіком Академії наук України. Автор 54 книг, брошур, монографій, посібників.

Окремо слід відзначити його краєзнавчі роботи.

Понад 10 років керував молодіжною студією "Зажинок", з якої вийшло ряд письменників. Був з 1985 року заступником голови письменницької організації Сумщини. Член Національної СП України з 1966 року. Помер 7 грудня 1997 року.

Олексій Палажченко

Олексій Овсійович Палажченко народився 23 березня 1924 р. в с. Вікторовому Глухівського району Сумської області.

Учасник війни з 1941 р. Починав рядовим, закінчив у званні старшого сержанта.

Був підпільником, партизаном у з'єднанні С.А. Ковпака - С.В. Руднева. З червня 1942 р. - боєць-мінометник Шалигінського загону цього з'єднання. З 1943 р. - в Радянській Армії. Воював на Воронежському фронті стрільцем, на 1-му Українському - навідник,

командир зенітної гармати. Брав участь у боях на території Польщі, Німеччини, Чехословаччини, Австрії, визволенні Праги, штурмі Берліна. Кілька разів був поранений. Мав бойові нагороди.

У роки війни виступав з віршами у фронтових газетах. О. Палажченко помер 28 березня 1979 р.

Дмитро Пирогов

Дмитро Пирогов народився 7 грудня 1923 року в селі Великий Бобрик Краснопільського району на Сумщині. Був колгоспником, вчився на тракториста, воював на фронтах Великої Вітчизняної війни. По війні став спеціалістом сільського господарства, працював головним інженером колгоспу в селі Нижня Сироватка Сумського району до виходу на пенсію.

В 1994 році вийшла перша книга – історичний роман "Землею і водою", схвально сприйнятий читачами.

У 2000 році побачив світ другий історичний роман "Без хреста і домовини".

Володимир П'янков

Володимир Олександрович П'янков - один з найстаріших журналістів і літераторів Сумщини. Народився він 20 червня 1917 р. на Уралі. На війну молодший лейтенант запасу прийшов досвідченим льотчиком. В жорстоких битвах з ворогом міцніла мужність і майстерність повітряного бійця. Нагороджений багатьма бойовими орденами і медалями.

З 1949 року пов'язав своє життя з нашим краєм.

Працював кореспондентом районної газети в Лебедині, створив там в 1956 р. літературне об'єднання.

З 1983 р. В.О. П'янков живе в Сумах. Він член Національної спілки журналістів України з 1961 р.

Його перу належать 5 збірок віршів і прози.

Пилип Рудь

Пилип Сергійович Рудь народився 5 грудня 1910 р. в с. Бистрику Кролевецького району Сумської області.

На війні з липня 1941 р. Був військовим кореспондентом республіканських газет на Південно-Західному фронті. З вересня 1941 р., потрапивши в оточення, поневірявся у ворожих тилах, сидів у Конотопській в'язниці, в концтаборі. В липні 1942 р. втік з концтабору, воював у Сумському партизанському з'єднанні С.А. Ковпака

- С.В. Руднева: спочатку рядовим бійцем, а згодом - політкерівником роти.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни 1-го ступеня, медаллю "Партизану Вітчизняної війни" 1-го ступеня.

Редагував газету "Красный партизан" писав кореспонденції до "Правди" та інших газет. Створив "Партизанскую песню", надруковану спочатку в партизанській газеті, а пізніше в "Правде".

Загинув у жовтні 1942 р. в бою за с. Лукашенкове на Сумщині. Його ім'ям названо вулиці в містах і селах Сумщини.

Павло Стефаров

Павло Андрійович Стефаров народився на Смоленщині в 1912 році. Закінчив педтехнікум, заочно історичний факультет смоленського пединституту (1932 р.). Учителював, працював в органах народної освіти. Учасник Великої Вітчизняної війни. Має урядові нагороди. На Сумщині з 50-х років і до смерті. Проживав у м. Суми. Автор багатьох книг про природу нашого краю: "Лісні таємниці" (1966), "На мисливських зоряницях" (1967), "У пущах Полісся" (1970), "Наодинці з

природою" (1978), "Від Десни до Ворскли" (1985), "Пори року" (1987).

Олексій Столбін

Олексій Петрович Столбін народився 3 листопада 1922 р. в с. Тьоткіно Глушковського району Курської області.

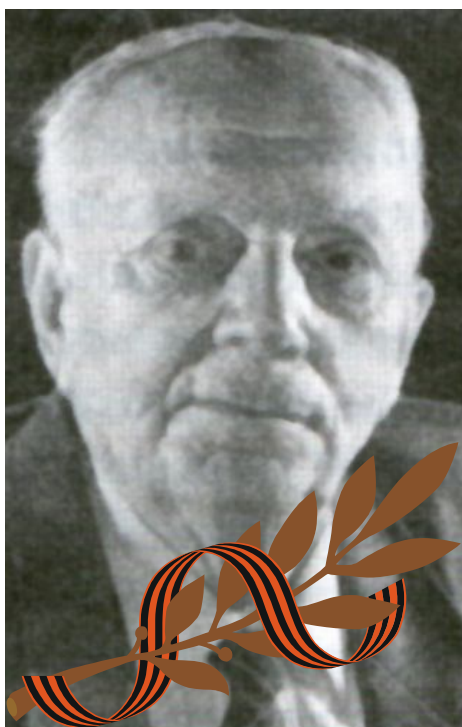
Учасник війни з першого дня і до перемоги. Починав службу курсантом, закінчив у званні старшини-механіка.

Нагороджений медалями "За бойові заслуги" та "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.". Працював в освіті.

У повістях, оповіданнях та нарисах О. Столбін пише про сучасну школу, її проблеми.

Член Національної СП України з 1974 року, Лауреат премії ім. М. Трублаїні (1983), очолював обласне літературне об'єднання, а коли була створена обласна письменницька організація обраний її керівником.

Олекса Ющенко

Олекса Якович Ющенко народився серпня 1917 р. в с. Хоружівці Недригайлівського району Сумської області. Після закінчення роменського агротехнікуму працював агрономом у рідному селі. У 1939 році закінчив Ніжинський учительський інститут, мовно-літературний факультет. Працював у газетах.

Його кращі твори передавалися по радіо і засилялися в тил ворога окремими листівками, за що згодом поет був відзначений урядовою нагородою - медаллю "Партизанові Вітчизняної війни".

Олекса Ющенко мав звання Заслуженого діяча мистецтв України, він Лауреат літературних премій імені Павла Тичини, Миколи Хвильового, Михайла Коцюбинського, Олександра Олеся, член Національної Спілки письменників України, а також член Спілки кобзарів, нагороджений орденами "За мужність", "За заслуги" III ступеню. Заслужений працівник культури Білорусі та Чувашії.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Тираж 6 прим.

Т. І. Бурятова
Л.М. Тогобіцька
І.М. Резнікова

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел/факс 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
biblioteka.sumy@mail.ru